

מתווה להוראת חומש ויקרא לעולים חדשים, תשפ"ז

בעז"ה במהלך השנה, לפי סדר הלימדה, יתפרסמו באתר דפים מלווי למידה והדרכה ממוקדת לכל פרק בהתאמה לתכנית שלפניכם ולמיומנויות הנדרשות.

הנחיות למורי עולים:

- חשוב מאוד שהתלמיד יכיר את הסיפור הכללי גם על חשבון הפרטים.
- בטבלה המצורפת מסומנים הפרקים שמתוכם יהיו השאלות לעולים במבחן מפמר. כמובן שאם יש אפשרות מומלץ להרחיב ולהוסיף את פרקי הבחירה.
- במידה והתוכנית לא תואמת לרמת התלמידים נא צרו קשר עם נעמי מדריכת עולים בתנך כדי להתאים את תוכנית הלימודים.
- תלמידים ברמה גבוהה יותר שיכולים ללמוד את כל החומר ולהיבחן במבחן הרגיל יקבלו תוספת 10 נקודות.
- השאלות במבחן לעולים יתמקדו בפשט הכתובים עם פרושי רש"י בודדים בלבד, לפי המוזכר בטבלה. אין צורך ללמוד את פרושי רש"י כלשונם.
- לכל שאלה מוזמנים לפנות לנעמי פרקש מדריכת תנ"ך לעולים 0556690993

המיומנויות הנדרשות בכיתה ט:

- דפדוף והתמצאות
- איתור פרטים (למיומנות זו שלושה חלקים)

מקרא צבעים:

פרקים שנכללים בתוכנית הלימודים ומתוכם יהיו השאלות במבחן מפמר.

פרקים ונושאים שנכללים בתוכנית הלימודים אבל לא יופיעו במבחן מפמר לעולים

פרקים לבחירה. מורה של עולים שיוכל ללמד - נהדר! לא יהיו שאלות מפרקים אלו

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
פרקים א-ז: פרקי הקרבנות - 12 עד 15 שיעורים [אלול - סוף חשוון]			
	הקדמה ללימוד קרבנות	- חיבור לסיום חומש שמות: היכרות עם מבנה המשכן והכלים סיום הספר הוא בענן המכסה את המשכן מיד לאחר הקמתו, חומש ויקרא פותח כהמשך ישיר בקריאת ה' למשה להכנס לאוהל מועד וללמוד את כל דיני הקרבנות - קרבנות הוקרבו כביטוי לרגש טבעי עוד לפני מתן תורה - מי זקוק לקרבנות? הקרבנות נועדו לביטוי של האדם המקריב. - היום אין לנו מקדש וקרבנות. בלימוד נתייחס גם למשמעויות שיש לכל קרבן לחיינו היום.	
א	קרבנות נדבה:	קורבן עולה- קורבן שכולו עולה לה'	

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
עולה (2)	דרכים בהם אדם מוזמן לבטא את רגשות קרבתו לה' על ידי סוגים שונים של קרבנות. • מבט כללי על הפרק וזיהוי בעלי החיים מהם ניתן להקריב את הקרבן. <u>לימוד פסוקים א-ט:</u> זיהוי פעולות ההבאה, סמיכת הידיים, שחיטה, ידיעה כללית שיש פעולות הנעשות בדם הקרבן ומה מקטירים.		עבודת הקורבנות היא ערוץ תקשורת בין האדם לה', ולכן אפשר ללמוד ממנה עקרונות על עבודת ה' בכל הדורות. עבודת הקורבנות מופנית לבני ישראל ולא רק לכוהנים
ב מנחה (2)	מנחה – קרבן מן הצומח שחלקו מוקרב לה' ואת חלקו מקבלים הכהנים. גם האדם בעל אמצעים דלים יכול להביע את קרבתו לה' באמצעות קרבן זה. <u>פסוקים א – ג:</u> ממה מביאים מנחה, מה מקטירים ממנה ומי מקבל את השאר. <u>פסוקים ד – ו:</u> ידיעה כללית שיש אפשרויות בחירה נוספות לאופן הבאת המנחה.	(א) ונפש כי תקריב (ב) אזכרתה "אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו לשמים" (בבלי מנחות קי ע"א) - כוונתו של בעל הקורבן הן הקובעות את ערכו של המעשה.	"אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו לשמים" (בבלי מנחות קי ע"א) - כוונתו של בעל הקורבן הן הקובעות את ערכו של המעשה.

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
ג שלמים (1)	<u>פסוקים יא - יב</u>: איסור הקטרת חמץ ודבש (=מתיקות פירות). אמנם מביאים שתי הלחם חמץ וביכורים מהפירות, אך לא מקטירים אותם על המזבח. <u>פסוק יג</u>: מלח על כל קרבן. יש ללמד <u>טעם אחד</u> לאיסור הקטרת חמץ ודבש על המזבח <u>וטעם אחד</u> לחובת המלחת הקרבנות		
	שלמים – קרבן הבא או כביטוי רגשות תודה לה', או כרצון לאכול בשר כסעודת מצוה בקדושה ובטהרה. קרבן זה מתחלק בין המזבח, הכהנים ובעל הקרבן. - מבט כללי על הפרק וזיהוי בעלי החיים מהם ניתן להקריב את הקרבן.	ג שלמים- <u>רק המילים</u>: "שלמים שיש בהם שלום למזבח ולכהנים ולבעלים"	

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
ז שלמים (1)	- לימוד פסוקים א- ה: זיהוי פעולות ההבאה, סמיכת הידיים, שחיטה, ידיעה כללית שיש פעולות הנעשות הדם הקרבן ומה מקטירים. פסוקים מפרק ז שנוגעים לשלמים וצריכים להילמד כאן: <u>פסוקים יא – טז:</u> ההבדלים בין שלמים הבאים כתודה לשלמי נדר ונדבה (ללא פירוט סוגי הלחמים המובאים עם שלמי תודה). משמעות הזמן המצומצם יותר בשלמי תודה - מצריך ריבוי משתתפים ומגדיל את פרסום הנס. <u>פס' לד:</u> מה מקבלים הכהנים? (כל השאר – לבעל הקרבן)		
ד	קרבנות חובה:	קרבן חטאת:	(ב) מכל מצוות ה'

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
חטאת (2)	לאדם יש אחריות על מעשיו. כשנוצר ריחוק בין האדם לה' בעקבות חטאים מסויימים, יש קרבנות אותם האדם מחויב להקריב על מנת לזכות בכפרה בנוסף לחזרתו בתשובה. <u>פס' א-ב:</u> על מה מביאים קרבן חטאת? [את הכלל נלווה בדוגמאות מהחיים: אכילת חמץ בפסח בשוגג, אכילה ביום כיפור בשוגג, עשיית מלאכה בשבת בשוגג] <u>בהמשך הפרק:</u> זיהוי קבוצות הפסוקים העוסקות בהתייחסות לארבעה מביאי החטאת השונים. - כהן משיח ועדת ישראל: חטאת פנימית - מביאים מדם הקרבן פנימה לתוך אוהל מועד. - נשיא ואדם יחיד: חטאת חיצונית – פעולות הדם במזבח החיצון.	(יג) כל הפירוש - הבנת המקרה בו צריך להביא חטאת "עדת ישראל" (כב) אשר נשיא יחטא	מעשה הבאת קורבן חובה, חייב להיות מלווה במחשבה ומודעות המבטאות תהליך פנימי. נשיאה באחריות היא מרכיב מהותי בתהליך הכפרה.

רעיונות גדולים ביחידות ההוראה	פירושי רש"י נדרשים	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)		הפרק
		(חטאת עולה ויורד לא נכלל במיקוד הלמידה) קרבן אשם: על מה מביאים אשם? <u>יש ללמד סוג אחד בלבד לבחירת המורה.</u> פס' יד – טז: אשם מעילות פס' יז – יט: אשם תלוי פסו' כ' – כו: אשם גזילות (נלווה את הלימוד בסיפורים מהחיים) • נשים לב לחובת החזרת הדבר הנמעל או הנגזל בתוספת "קנס" באשם מעילות ובאשם גזילות. מהות הדבר.		ה אשם (2)

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
פרקים ח-י: השראת השכינה במשכן - 5 עד 9 שיעורים [עד אמצע כסליו]			
ח (1)	שבעת ימי המילואים - מהם "ימי המילואים" ותפקידיהם - הפעולות המרכזיות הנעשות בימים אלה (ללא ירידה לפרטי הקרבת הקרבנות) - מי העובד בקרבנות בימים אלה? - חזרתיות על "כֹּאשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה"		ההתקרבות לקב"ה דורשת מהאדם הכנה מדוקדקת ושמירה על כללים וגבולות. על האדם לעשות מאמצים כדי לזכות להשראת שכינה
ט (2)	עבודת היום השמיני והשראת השכינה פס' א – ז: הכנות ליום השמיני (אין צורך לדעת את פרטי העבודה) פס' כב – כד: ברכת אהרן, כניסת משה ואהרן לאהל מועד, השראת השכינה המתבטאת ביציאת אש מלפני ה' האוכלת את הקרבנות ותגובת העם	(ב) קח לך עגל (כג) ויבוא משה ואהרן מהמילים: "ד"א כיון שראה אהרן"	

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
י (2)	פסוקים א-ז: חטא נדב ואביהוא ותוצאותיו פס' ח - יא: איסור כניסה לעבודת הקודש והוראת הלכה כאשר שתויי - יין	פירוש אחד לחטא בני אהרן (על פי בחירת המורה)	
טומאה וטהרה - פרק יא [פרקים יב - יד לבחירה, לא ייכללו במבחן מפמ"ר]: 6 עד 9 שיעורים [עד אמצע טבת]			
י"א (א) - י"ט, מ"ד - מ"ז (-) מאכלות אסורים	פס' א - ח: סימני כשרות בבהמה וחיה פס' ט - יב: סימני כשרות בבעלי החיים במים פס' יג - יט: העופות הטמאים פס' כ - כג: סימני כשרות בשרץ העוף פס' מא - מג: איסור אכילת שרץ הארץ פס' מד - מז: סיכום רעיוני למאכלות האסורים	(יב) כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים - <u>רק המילים</u> : "הא אם היו לו במים, אף על פי שהשירן בעלייתו, מותר."	מושג הטומאה מופיע בשתי משמעויות: - טומאת הנפש - טומאה הנובעת מחטאים (מופיעה במאכלות אסורים) - טומאת הגוף: טומאה הנובעת ממצבים גופניים (נידה, יולדת, מצורע)

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
	לימוד לפחות <u>טעם אחד</u> לדיני כשרות המזון (לבחירת המורה)	(מה) כי אני ה' המעלה אתכם - עד המילה "אתכם"	
י"ב היטהרות מטומאת יולדת	[איך נטהרת יולדת לימוד <u>טעם אחד</u> לכך שיולדת נטמאת]		
יג, (א-ח, מה-מו)	פס' א – ח: סימני צרעת בעור. אין צורך להכיר את הסימנים. הכהן הוא המכריע פס' מה – מו: דיני מצורע	[(מו) בדד ישב]	
יד, א-ז	פס' א – ז: שלב ראשון בטהרת המצורע		
ט"ז	עבודת כהן גדול ביום הכיפורים כניסת אהרן הכהן אל קודש הקודשים		

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
	הקטרת הקטורת- לשם מה? שני השעירים שלושה וידויים יום הכיפורים לדורות		
פרקים יח-יט: קדושת האדם - 16 שיעורים עד 22 [עד אמצע אדר א]			
יח (2)	פס' א- ה: שמירת חוקי ומשפטי ה' ואיסורי הליכה בחוקות הגויים פס' ח – כג: אין חובה ללמד את הפסוקים – יש להבין את המושג "גילוי עריות" ולדעת שבפסוקים אלה מופיע פירוט איסורי העריות פס' כד – ל: שמירת חוקות ה' ותגובת הארץ לחטאי גילוי עריות	(ד) - את משפטי תעשו - ואת חקתי תשמורו	כשעם ישראל מנהל את חייו בקדושה הוא ראוי לשבת בארץ הקדושה
יט	הקדמה: הפרק כולל מצוות רבות שהן דוגמאות לסוגים רבים של מצוות מהתורה/ דומות לעשרת הדברות.. פסוקים א-ב : מה זה "להיות קדושים"?	(ב) דבר אל כל עדת בני ישראל (קדשים תהיו – המושג "נבל ברשות בתורה" על פי פירוש הרמב"ן)	הקדושה באה לידי ביטוי בכל תחומי החיים וכוללת גם את מערכת היחסים שבין אדם לחברו.

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
	(2)		המצוות משפיעות על נפש האדם - על מידותיו ורגשותיו.
	פסוק ג: מורא הורים ושמירת שבת (1)	(ג) - ואת שבתתי תשמרו - אני ה' אלוהיכם (כולל ההבדלים בין "מורא" ו"כבוד").	
	פסוקים ט-י: מתנות עניים בשדה ובכרם. כיצד מקיימים את ארבע המצוות: פאה, לקט, פרט ועוללות (1)	(ט) - לא תכלה פאת שדך - ולקט קצירך (י) - לא תעולל - ופרט כרמך	
	פסוקים יא-יג: מצוות הקשורות ליושר: יש ללמד כיצד מקיימים לפחות 4 מהמצוות המופיעות בפסוקים? (1)	(יא) לא תגנבו- אזהרה לגונב ממון. (אין צורך ללמוד את המשך הפירוש)	

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
	פסוק יד: כיצד מקיימים את המצוות: איסור קללת חרש איסור הכשלת עיוור – על פי פירוש רש"י (1)	(יד) - ולפני עור לא תתן מכשול - ויראת מא-לוהיך	
	פסוק טו: להבין את משמעות המצוות המופנות לשופטים	[(טו) - לא תשא פני דל - ולא תהדר פני גדול - בצדק תשפוט]	
	פסוק טז: מהי רכילות ומדוע השם רכילות מתאים לה? מהי מצות 'לא תעמד על דם רעך' ומדוע מתאים למצוה זאת המושג 'לא לעמוד על הדם' (1)	(טז) לא תלך רכיל - עד המילים: "הולכי רכיל". [יש להסביר שג' וכ' מתחלפות לעיתים]. (טז) לא תעמד על דם רעך	
	[פסוק יז: איסור שנאת אדם מישראל ומצות תוכחה]		
	פסוק יח: מהי נקמה ומהי נטירה?	(יח) לא תקם	

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
	איך מקיימים את מצות "ואהבת לרעך כמוך"? (1)		
	פסוק יט: מהם כלאי בהמה וכלאי הכרם ומהו איסור שעטנז - הכרת המושגים		
	פסוקים כג-כה: מהם איסור ערלה ומצות נטע רבעי (1)		
	פסוקים כז-כח: [איסורי חיקוי למנהגי עבודה זרה] - איסור הקפת פאת הראש ואיסור קעקוע		
	פסוק ל: שמירת שבת ויראת המקדש - הלכה למעשה: היחס לבית הכנסת [פסוק לא: איסור אוב וידעוני] (2)		
	פסוק לב: מהם 'שיבה' ו'זקן', מה משמעות הציווי 'מפני שיבה תקום' (קימה של כבוד) כיצד מקיימים 'והדרת פני זקן'? על פי פירוש רש"י (1)	(לב) - והדרת פני זקן - ויראת מא-לוהיך	
	פסוקים לג-לד: מצוות ביחס לגר (1)	(לג) לא תונו	

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
	פסוקים לה-לז: כיצד מקיימים את מצוות היושר במידות המופיעות בפסוקים? (1)	(לה) לא תעשו עול במשפט עד המילים "את הדין"	
פרק כג: קדושת הזמן- המועדים -7 עד 9 שיעורים [עד פורים]			
כג	א – ד: הקדמה ושבת, הבנת משמעות הביטוי "מקראי קודש" ההבדל בין שבת לשאר המועדים (יום קבוע לעומת תלות בלוח השנה) השבת (1)		"המועדים משקפים היבט ייחודי על זמנים שונים בשנה, כל מועד ומהותו מקדמים אותנו בעבודת ה' כיחידים וכעם. התלמידים צריכים להכיר את המושגים החודש הראשון= ניסן והחודש השביעי= תשרי.
	מפסח לשבועות (3) ה – ח: קרבן פסח, תאריך ומצוות חג המצות ט – יד: מנחת העומר – הקרבת התבואה הראשונה. מתי מקריבים אותה? טו – טז: ספירת העומר יז – כב: יום הביכורים (שבועות) – היום ה-50 לספירת העומר, שתי הלחם	(יא) ממחרת השבת	

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
	מועדי החודש השביעי (3) כג – כה: יום זכרון תרועה תאריך, מצוות המופיעות והנלמדות מהפסוקים כו – לב: יום הכיפורים: תאריך, מצוות היום, מהות היום לג – מד: סוכות ושמיני עצרת תאריכים, מצוות החגים, טעם חג הסוכות בפסוקים	(כד) רמב"ן: זיכרון תרועה - ... יאמר שנריע ביום הזה ויהיה לנו לזיכרון לפני השם (לו) עצרת היא (לט) באספכם את תבואת הארץ	
פרק כה: קדושת המקום והזמן - שמיטה ויובל - 3 עד 5 שיעורים (עד פסח)			
כ"ה	א-ז: שמיטה ח – יג: מצוות היובל יד – יח: איסור אונאה	(י) - וקדשתם - וקראתם דרור - עד המילים: "שש שנים משנמכר"	המצוות התלויות בארץ משקפות את קדושת הארץ.

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
	[יט – כד: השפע בזכות השמיטה כה – לד: דיני מכירת שדות ובתים] לה – לח: איסור ריבית פס' לט – מו: מצוות המבטאות את היחס הראוי לעבד עברי [מז – נה: דיני עבד עברי שנמכר לגוי]	(י"ד) אל תונו	המצוות בפרק כ"ה מחנכות לרגישות חברתית ולהזדמנות לשיקום כלכלי.
עד כאן החומר למבחן מפמר			
פרקי סיום החומש [סוף אייר - סיון]			
כו	ברית בין ה' לעם ישראל – הברכה והקללה		המשך החיים בארץ תלוי בעשיית רצון ה'. העונשים הם תוצאה של ריחוק שלנו מה' ומטרתם לעורר אותנו לחזרה בתשובה. היציאה לגלות והחיים שם הם חלק מרכזי בעונשים כלפי עם ישראל.

הפרק	הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים (בסוגריים - מספר שעות מומלץ לכל נושא. לעיתים מופיע בטור של הפרק)	פירושי רש"י נדרשים	רעיונות גדולים ביחידות ההוראה
כז	דיני הקדשות		מתן ביטוי אישי בעבודת ה'